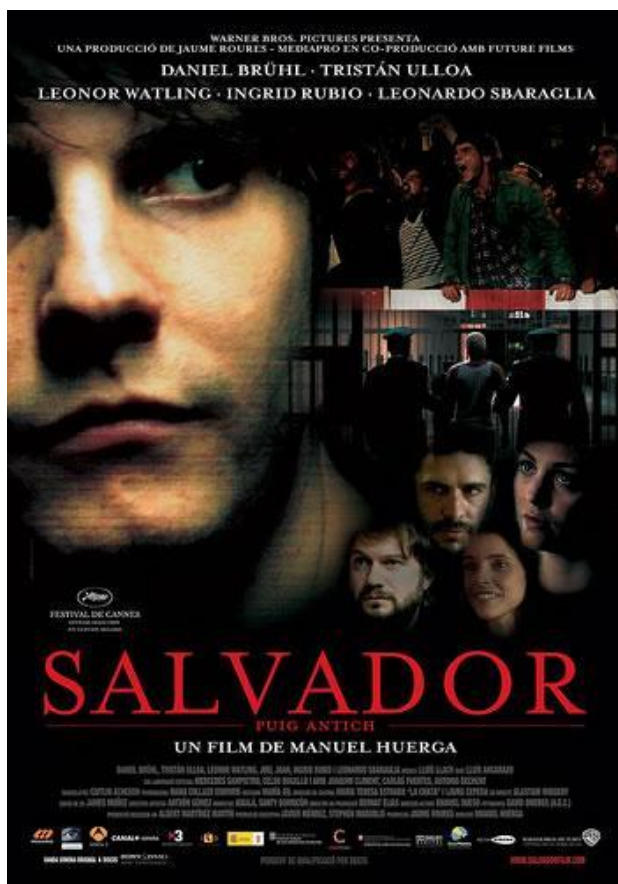

“SALVADOR” TRAGÈDIA I SOLEDAT DE LA REVOLTA

Autor: **Ramon Breu**

SINOPSI

Barcelona, a principis dels anys setanta. Un grup de joves anarquistes catalans i francesos es revoltent contra la repressió franquista i inicien un reguitzell d'accions armades per aconseguir diners amb la intenció de donar suport a sectors d'obriers en lluita. En un primer moment, aconsegueixen força èxit i una sensació d'invulnerabilitat, però la seva inexperiència i la persecució de la Brigada político-social de la policia franquista, els portarà a ser detinguts: el setembre de 1973 la policia els para una trampa, en el curs de la qual es produeix un tiroteig, en què morirà un policia. Un dels activistes, Salvador Puig Antich és greument ferit i després de passar per l'hospital, ingressa a la presó Model a l'espera del consell de guerra. Les seves germanes i el seu advocat, Oriol Arau, començaran una difícil cursa per salvar-li la vida, davant la indiferència general.

Per altra banda, a final del mateix any, el president del govern i factòtum de Franco, l'almirall Carrero Blanco, mor en un atemptat d'ETA a Madrid. Els sectors més cavernaris del feixisme espanyol demanaran l'execució del català Puig Antich com a venjança. Com tots els judicis dels franquisme, el consell de guerra es converteix en una farsa on no es dóna cap marge per la defensa del pres i se'l condemna a mort. El dia 2 de març de 1974 Salvador Puig Antich és executat mitjançant el garrot vil, una forma d'aplicar la pena de mort procedent de l'Espanya negra i feudal. La mort del jove encara avui truca la porta de les consciències dels qui van viure els fets, per interrogar-los si van poder fer alguna cosa més per evitar una mort tan terrible com inútil.

FITXA DE LA PEL·LÍCULA

Títol: **SALVADOR Puig Antich**

Any de producció: **2006**

Director: **Manuel Hueriga**

Guió: **Lluís Arcarazo** basat en el llibre *Compte enrera: la història de Salvador Puig Antich* de **Francesc Escribano**

Productor: **Jaume Roures**

Producció executiva: **Javier Méndez i Stephen Margolis**

Producció delegada: **Albert Martínez**

Director de producció: **Bernat Elías**

Director de fotografia: **David Omedes**

Música original: **Lluís Llach**

Direcció d'art: **Antxon Gómez**

Muntatge: **Aixalà / Santy Borricón**

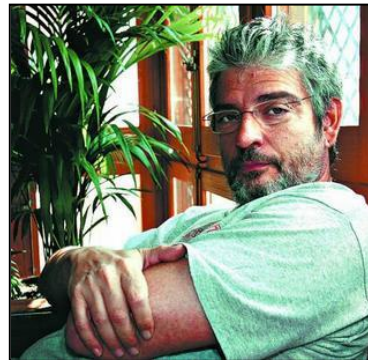
So: **Alastair Widgery / James Muñoz**

Distribuïda per **Warner Bros. Pictures Internacional España**

Durada: **2 hores 18 minuts**

Versions en **català, castellà i francès**

Intèrprets: **Daniel Brühl** (Salvador Puig Antich); **Tristán Ulloa** (Oriol Arau); **Leonardo Sbaraglia** (Jesús); **Joel Joan** (Oriol); **Leonor Watling** (Cuca); **Ingrid Rubio** (Margalida); **Celso Bugallo** (Pare den Salvador); **Mercedes Sampietro** (Mare d'en Salvador); **Bea Segura** (Montse Puig); **Carlota Olcina** (Carme Puig); **Andrea Ros** (Merçona); **Joaquim Climent** (Policia 1 de la Brigada Político-social) **Antonio Dechent** (Policia 2 de la Brigada Político-social).

Activitats

- 1.- Per què Salvador decideix emprendre la via de l'*agitació armada* contra el franquisme? Està justificada la violència en una situació de dictadura?
- 2.- Per què roba bancs? On volen, els militants del MIL, que vagin a parar els diners? Es veu al film, on van a parar? Com valoreu la seva activitat i els seus plantejaments?
- 3.- Es trasllueix en la pel·lícula una certa autocrítica, per part del mateix Salvador, a la seva organització? Per què?
- 4.- Expliqueu com evoluciona el personatge del Jesús, el funcionari de presons. Què fa que vagi canviant la seva actitud envers Salvador Puig Antich i la situació en què viu el país?
- 5.- Per què el pare d'en Salvador no el va veure a la presó? Qui li havia succeït en el passat?

6.- Les germanes de Puig Antich i el seu advocat apareixen sols, com les úniques persones que lluiten per la vida d'en Salvador. Quins aspectes critica la pel·lícula al voltant d'aquesta qüestió.

7.- En el moment en què les germanes són avisades per telèfon de la imminent execució d'en Salvador, a casa seva tenen l'aparell de televisió engegat i veiem com canten una cançó en una emissió en blanc i negre. Com contrasta la lletra de la cançó amb la tragèdia que s'està a punt de viure? També es deixa entreveure, en el film, que la televisió franquista canviava la programació per desviar l'atenció de la ciutadania dels esdeveniments polítics que es vivien. Recordeu el fet concret al·ludit en la pel·lícula? Cerqueu informació sobre altres casos.

8.- Lluís Llach és l'autor del tema musical principal del film. Un tema musical, "I si canto trist" compost per Llach l'any 1974, i dedicat a Puig Antich. Llegiu la lletra de la cançó i escolteu un altre tema musical sobre la història que ens explica la pel·lícula compost, en aquest cas per Joan Isaac. La cançó està dedicada a Margalida. Qui és aquest personatge? Què representa en el film?

9.- La part final de la pel·lícula és especialment colpidora. *Salvador* a més de ser una pel·lícula sobre un fet històric, és també un al·legat contra la pena de mort. Com ho posa de manifest el film?

10.- Empreneu una recerca d'història oral i pregunteu als vostres pares i mares, avis i àvies, familiars, etc. com van viure el procés i execució de Puig Antich. Com ho explicava la premsa d'aquells anys? Recorden alguna mobilització?

Llenguatge i tècniques audiovisuals

1.- Un cop a la presó Model, Salvador li explica al seu advocat l'origen i les accions del seu grup, el MIL. Puig Antich va rememorant el passat i les imatges de la pel·lícula ens el mostren. Quin nom té aquest recurs cinematogràfic que ens explica situacions del passat?

2.- La *steadicam* és una càmera que va subjecta a l'espatlla de l'operador mitjançant cinturons i suports lleugers per evitar vibracions. Amb aquest tipus de càmera és possible seguir de molt a prop personatges en moviment. Es tracta d'un efecte que s'aprecia en algunes filmacions per a televisió fetes en condicions difícils (accidents, guerres, aglomeracions...). En l'escena de la manifestació, hi ha diversos plans rodats en *steadicam*. En quins altres moments de la pel·lícula també podem intuir la intervenció d'aquest tipus de càmera?

3.- Quin moviment de càmera recull la fugida pel bosc, després d'una acció armada, dels companys de Salvador?

4.- En l'escena del judici, se'ns mostra el sables del tribunal. Quin nom té el pla que ens assenyala un objecte significatiu per a l'acció?

5.- En la part final del film, l'acció ens mostra de forma alterna l'execució del jove i la seva germana Merçona que intenta jugar un partit de bàsquet, però que, intuïnt la tragèdia, corre cap a la presó. Quin nom rep aquest tipus de muntatge cinematogràfic?

LA CRÍTICA CINEMATOGRÀFICA: UN JOVE SENSE POR

Un cartell a l'inici del film ens adverteix que veurem la història d'un jove que es va atrevir a viure sense por amb la qual cosa ja s'està tancant un determinat terreny de joc: (...) la seva història ens serà explicada sense ocultar des d'on es parla (des de l'admiració per la seva gosadia, per la seva valentia; també tot i que això és menys visible en el film, des d'un certa velada ironia cap als mètodes que el jove, Salvador Puig Antich, un dels darrers executats per la dictadura franquista, i els seus amics van posar en pràctica per a oposar-se al dictador). O dit amb altres paraules, que estem davant d'una certa hagiografia laica d'un lluitador antifranquista executat, a més, en un procés judicial ple d'irregularitats.

D'aquesta manera, Puig Antich (un extraordinari Daniel Brühl) serà el fil conductor per a mostrar, en primer lloc, sens dubte, la seva biografia; però també certs tics generacionals, l'ambient d'una època irrepetible, on un revolucionari que atracava bancs per donar suport financer a les vagues obreres feia l'amor amb una hippy amant de l'astrologia, on en Pau Riba cantava al Zeleste "Noia de porcellana". (...). I la lluita armada, clar, sobre la qual la pel·lícula passa de puntetes (però, no era lícita contra una dictadura?).

Però la manera que Huerga i el seu guionista, Lluís Arcarazo, tenen de construir l'adhesió cap al seu personatge passa també per la conversió dels policies en autèntiques bèsties, o en mostrar el rostre inhumà del botxí (...) o en fi, en mostrar un procés de conversió d'un zelador (Leonardo Sbaraglia), de gelós guardià d'un ordre injust en opositor a Franco.

Potser sense aquests elements tan descaradament maniqueus (la qual cosa no ha de fer-nos oblidar, per altra banda, que la policia de l'època era així, o fins i tot pitjor; però parlem de credibilitat dramàtica, no de versemblança històrica), la pel·lícula s'hagués pogut fer igual. Tot i que, segurament hagués estat menys impactant, perquè el que no se li pot negar és que (...) el seu guió i la seva posada en escena condueixen inexorablement a l'espectador cap a un final impressionant, angoixant no només perquè sabem com va acabar la història, sinó perquè cadascun dels detalls d'aquesta conclusió traspuja realisme i credibilitat, fins a fer de la visió del film un exercici gairebé irrespirable.

Cal agrair a en Huerga, en tot cas, que no s'amagui darrera de cap coartada fàcil: la pel·lícula mai enganya sobre on se situen les seves simpaties i on les seves fòbies. I en algun dels seus moments (com quan la Merçona, la germana petita d'en Salvador, confessa a la seva mestra que estan matant el seu germà, o quan a la televisió sona una cançó de Peret cantant "Alegría, si quieres cantar, cantar, alegría de vivir", mentre

arriba a la casa de la família de Puig Antich la notícia de la sentència definitiva contra el seu fill) la pel·lícula es converteix en una creació absoluta, magistralment insuportable... com la pròpia història del noi que no va voler viure amb por.

M. Torreiro. "Un joven sin miedo" EL PAÍS 15-9-06.

Traducció de CinEscala

Activitats

Acabeu de llegir una crítica cinematogràfica apareguda a la premsa el mateix dia de l'estrena de *Salvador*. Acostumeu a llegir aquestes crítiques? Solen ser força interessants per informar-nos i orientar-nos sobre el cine que s'estrena. Podem estar d'acord o en desacord, però del que es tracta és de pensar i reflexionar sobre una obra cinematogràfica. Una crítica cinematogràfica repassa i comenta, per exemple, si al film hi ha hagut una veritable sintonia entre la idea i la seva materialització pràctica a través de la utilització del llenguatge audiovisual; el clima de versemblança creat per la pel·lícula, és a dir, *si ens la creiem o no*; el treball dels actors i de les actrius; el ritme narratiu aconseguit pel director o directora; la capacitat d'emocionar els espectadors... I, també, lògicament, serveix perquè el crític aconselli o no d'anar a veure el film. A continuació us proposem les següents activitats al voltant de la crítica:

1.- Creieu que el titular de la crítica es favorable a la pel·lícula? Globalment, aquesta crítica, predisposa o no a anar a veure el film?

2.- Després de llegir la crítica de *Salvador* assenyaieu amb quins aspectes esteu d'acord i amb quins en desacord.

2.- Redacteu una crítica cinematogràfica, per exemple d'una altra pel·lícula interpretada per Daniel Brühl, *Good bye, Lenin* (2003), una pel·lícula excel·lent de Wolfgang Becker. <http://www.aulamedia.org/cinema/cine15.htm>.

EL TESTIMONI DE CARME PUIG ANTICH

El van detenir un 25 de setembre i el van jutjar el 7 de gener. Aquest dia la condemna a mort ja estava decidida. Vam apel·lar. El 15 de febrer es confirma la sentència, i el 2 e març de 1974 fou executat. Els interessava anar ràpid, com a venjança per la mort de Carrero Blanco (desembre de 1973). Al dia següent de l'atemptat teníem visita amb en Salvador. Només 20 minuts. Quan ens va veure, ell mateix ho va dir: "ETA m'ha matat". Tenia raó. Recordo cada minut de les darreres 12 hores, les que en diuen d'estar "en capilla". A estones parlàvem, a estones ens abraçàvem, ens tocàvem el cabell. Sovint havia d'anar al vàter per la por que estava passant, i l'obligaven a fer-ho amb la porta oberta. Era horrible. Una germana meva va perdre el cap i deia que la meva mare, morta, faria alguna cosa per salvar el nostre germà.

Hi ha un moment en què em quedo sola. Eren les quatre de la matinada. Un fill de puta de funcionari, un tí de 50 anys, del qual recordo la seva cara però no el seu nom, em

va dir: “¿Tú sabes cómo van a matar a tu hermano?”. “No”, li vaig contestar ingènua. Em va explicar amb tot detall el funcionament del garrot vil. Quan va tornar el meu germà jo no sabia quina cara fer. Jo tenia llavors 19 anys.

Lali Cambra i altres. “Ellos no olvidan” EL PAÍS. 23-3-2006
Traducció i adaptació de CinEscala

Activitats

- 1.- De quina forma el film s’ajusta al relat de la Carme Puig Antich?
- 2.- Per què no deixaven que Salvador Puig Antich anés sol al wàter?
- 3.- Per què el funcionari li va explicar els detalls de l’execució? Què pretenia?

HAN MATAT PUIG ANTICH, FRANCO ASSASSÍ!

Aquest fou el crit que va ressonar per Barcelona –tot i que massa no es va sentir, la veritat– un dissabte gris de març de 1974. A tres quarts menys cinc de deu d’aquell matí van executar, a la sinistra presó Model de Barcelona, Salvador Puig Antich. Un tribunal militar així ho havia decidit en condemnar el jove a la pena capital per la mort d’un policia, tot i que les circumstàncies mai han estat aclarides. El seu judici fou una ficció, com tots els del franquisme. Poc més de dos mesos de la mort de Carrero Blanco, mà dreta de Franco, el règim necessitava donar la imatge de mà dura i exemplaritat entre els seus fidels del búnker. Van trobar el seu cap de turc i aquest no va ser altre que Salvador Puig Antich.

Fill d’un exiliat, Salvador Puig Antich va néixer a Barcelona el 30 de maig de 1948. El seu pare, Joaquim Puig, propietari d’un magatzem de productes químics, va pertànyer durant la República a Acció Catalana. Exiliat a França, fou internat al camp de concentració d’Argelers. Un cop de tornada a Barcelona, fou detingut, condemnat a mort i, posteriorment, indultat.

Salvador va estudiar a La Salle Bonanova i va acabar el batxillerat a l'Institut Maragall, on feia horari nocturn, ja que durant el matí treballava d'administratiu. Al Maragall va conèixer els germans Jordi i Ignasi Solé Sugranyes, i a Xavier Garriga, amb els qui va iniciar una sòlida relació personal. La influència del Maig del 68 i de la revolució cubana el van empènyer a posicions radicals, just en el moment en què va començar la carrera d'Econòmiques.

En aquest context polític, neix el MIL (*Movimiento Ibérico de Liberación*), on s'incorpora Puig Antich i també els seus amics, Francesc Xavier Garriga i els germans Jordi i Ignasi Solé Sugranyes. El grup naixia com a una organització de lluita obrera, d'orientació anarquista –ara en diríem antisistema– al marge de les organitzacions polítiques i sindicals a l'ús. Per aconseguir fons destinats a aquesta lluita obrera, decidiren atracar bancs, accions que qualificaven d'*expropiacions*.

Les seves germanes parlen d'en Salvador com un noi romàntic, idealista que creia que la millor i més ràpida manera de fer alguna cosa contra el franquisme eren aquest tipus d'accions.

L'any 1971, un cop acabat el servei militar, té 23 anys. Participa en diverses reunions a França, viu a casa d'exiliats i fa pràctiques de tir. Comencen les accions. Salvador fa de conductor del cotxe que els militants del MIL utilitzen per als atracaments. Durant una temporada, el grup no té cap problema. Assalten bancs, una gestoria i una oficina de correus.. amb els diners que obtenen publiquen una revista que anomenaven CIA (Conspiració Internacional Anarquista). I és que els MIL no eren un grup de lluita armada en la línia d'ETA o del FRAP, no posaren bombes ni atemptaren contra policies ni militars. No parlaven de lluita armada, sinó d'agitació armada per aconseguir diners per a publicacions i per ajudar treballadors en vaga. La ratxa, però, es va acabar el 2 de març de 1973, just un any abans de la mort de Puig Antich, amb l'atracament d'una sucursal del Banc Central: els militants del MIL fereixen de gravetat un treballador de l'entitat bancària. A partir d'aquest fet, la policia els començarà a prendre seriosament i organitzarà un grup per desarticular-los.

Paral·lelament, dins del MIL comencen a succeir-se disensions i les errades en la seguretat es fan contínues. El 25 de setembre Salvador Puig i Xavier Garriga cauen en una trampa policial. En el transcurs de la seva detenció, es produeix un tiroteig confús en què mor un inspector de policia. Salvador queda malferit, és hospitalitzat; després ingressarà a la presó Model de Barcelona, en espera d'un consell de guerra.

El judici militar o consell de guerra va acabar el mateix dia que va començar, el 7 de gener de 1974. Es va dictar sentència contra Puig Antich, *por la muerte de un funcionario público por razones políticas*. El dia 11 de febrer, el Consell Suprem de Justícia Militar va ratificar la sentència.

El govern franquista d'Arias Navarro es va mostrar impassible amb les peticions de clemència d'uns quants col·lectius de drets humans o de dirigents estrangers com el canceller alemany Willy Brandt. Ni els partits ni els sindicats majoritaris de l'oposició es van mobilitzar per demanar l'indult, ni tampoc hi va haver pressió al carrer. El règim de Franco el va matar perquè va comprovar que no hi havia resposta popular, només quatre notes d'advocats o alguna protesta aïllada.

A les 9:20 del 2 de març de 1974 es feia servir per penúltima vegada a Espanya el garrot vil. Salvador Puig Antich n'era la víctima. Aquest brutal sistema d'execució s'havia instaurat per decisió del no menys brutal Ferran VII; va substituir la forca l'any 1828. Consistia en l'escanyament del condemnat mitjançant un collar de ferro, que s'accionava a través d'un gran cargol posterior, manipulat manualment amb una manivela, fins aconseguir l'asfíxia i el trencament de les cervicals. L'agonia del noi va durar 20 minuts. Va morir a les 9:40. Uns minuts més tard es va executar a Tarragona Georg Wenzel, un delinqüent comú nascut a l'antiga República Democràtica Alemanya, que es feia dir Heinz Chez.

Activitats

1.- Elaboreu una cronologia comentada dels esdeveniments més importants de la transició a la democràcia. Quines conseqüències creieu que va tenir l'execució de Puig Antich?

2.- Qui era Carrero Blanco? Què va suposar la seva mort per al règim franquista?

3.- Quin significat té la frase del text: *La influència del Maig del 68 i de la revolució cubana el van empènyer a posicions radicals?*

4.- Busqueu informació sobre l'obra de teatre *La Torna*, dels Joglars, que feia referència a l'execució de Heinz Chez. Expliqueu la importància de la dinàmica que es va desencadenar a la societat espanyola arran de la seva prohibició

DICTADURES I MEMÒRIA HISTÒRICA

Des del nazisme fins als règims estalinistes de l'Europa de l'Est, passant per les dictadures d'Amèrica Llatina, molts països tenen un passat ple de tragèdies, crims, odis, víctimes..., però molt pocs han estat capaços d'ajustar comptes amb aquest passat i començar a fer justícia. Sudàfrica és un dels casos més interessants. En la seva transició de l'*apartheid* a la democràcia en els anys noranta, no es va veure convenient organitzar un Nuremberg, ja que els membres de la policia i de l'exèrcit que estaven acusats tenien les armes i podrien haver fet avortar la transició, és a dir una situació com la de la transició espanyola dels setanta. Una altra opció era una amnistia general; una possibilitat que es va invalidar perquè, com va recordar el bisbe Tutu, hagués provocat una *amnèsia general*. Es va optar, finalment, per una tercera via: la Comissió de la Veritat i la Reconciliació, una dinàmica que consistia en amnistiar els perpetradors si reconeixien la veritat i en què les víctimes podien expressar-se. Molts perpetradors van revelar la veritat de l'*apartheid* : tortures, segrestos, desaparicions, assassinats. Moltes víctimes es mostraren agraïdes només per ser escoltades.

Alemanya ha hagut de lluitar dues vegades amb el seu passat. Després de la Segona Guerra Mundial, els aliats van imposar el processament dels dirigents nazis. No obstant, molts van seguir en els seus càrrecs públics fins la seva jubilació. A finals dels anys seixanta, els joves provocaren un profund debat en la societat alemanya quan van preguntar a la generació dels seus pares quin fou el seu paper durant el règim nazi.

Argentina no ha aconseguit passar pàgina completa dels anys terribles de la seva història més recent. Quan el president Raúl Alfonsín va arribar a la Casa Rosada el 1983, després d'una dictadura de gairebé nou anys, va ordenar l'inici d'un procés judicial contra els dirigents dels grups guerrillers ERP i *Montoneros*, així com de les tres cúpules militars que havien estat en el poder des de 1976. Una comissió de la veritat dirigida per Ernesto Sábató va treure a la llum enormes atrocitats. El processament i les condemnes posteriors aconseguides pel govern democràtic van suposar un fet singular en el món. La democràcia, encapçalada per Alfonsín, no obstant, era encara vulnerable. Molta pressió i un parell d'aixecaments d'oficials joves portaren el govern a aprovar les lleis de Punt final i d'Obediència Deguda, dues normes molt qüestionades a l'Argentina. L'any 1989 el llavors president, Carlos Menem, va indultar els caps militars. Més tard el president Néstor Kirchner, va començar el seu mandat demanant perdó en nom de l'Estat pels desapareguts i va reobrir el debat proposant l'anul·lació de les lleis d'impunitat. La ferida, però, segueix sagnant.

A Espanya, l'anomenada reforma pactada dels anys 1976-1977, va fer que a canvi d'obrir el camí cap a la democràcia, tot el personal polític implicat en els crims de la dictadura pogués viure no només en la més absoluta impunitat, sinó que fes ostentació d'haver destruït la democràcia republicana, i d'haver provocat la més gran onada de sang i de dolor de la història d'Espanya per tal de *salvar la pàtria*. Els centenars de milers de víctimes no han estat rehabilitades; els processos del franquisme no han estat anul·lats; els criminals de la guerra i de la postguerra no han estat condemnats; el santuari feixista del Valle de los Caídos segueix en peu; l'expressió *memòria històrica* ha estat deliberadament eliminada en el llenguatge oficial; els símbols o declaracions que honoren a un sol dels dos bàndols queden prohibits en els establiments de titularitat estatal; es parla dels morts o víctimes de la guerra civil sense diferenciar els dos bàndols, equiparant els que defensaven els valors democràtics amb els seus botxins... Com a Argentina, la ferida seguirà sagnant fins que no es recuperi la memòria d'unes víctimes doblement assassinades, primer per les bales o el garrot vil, després per l'oblit d'una democràcia castrada.

Activitats

1.- Què era l'*apartheid* ? Opineu sobre el model de Sudàfrica i la Comissió de la Veritat i la Reconciliació. Penseu que es podria haver aplicat a Espanya un model semblant?

2.- Què fou el Judici de Nuremberg?

3.- Elaboreu un informe sobre la dictadura argentina de 1976: causes del cop d'estat, repressió, suports interns i externs del règim dictatorial, víctimes, processament d'alguns dels culpables, la lluita que encara sostenen les *Madres de la Plaza de Mayo* y *las Abuelas de la Plaza de Mayo*, etc.

4.- Per què la transició espanyola a la democràcia no va plantejar-se el processament dels responsables dels crims de la dictadura franquista? Realitzeu un debat sobre el tema.

LA LLUITA DEL MOVIMENT OBRER CONTRA EL FRANQUISME

Una fita decisiva (en la lluita contra el franquisme) fou sens dubte el Consell de guerra de Burgos de 1970 i les mobilitzacions a què donà lloc. Apart d'Euskadi – on s'arribà a una situació de vaga general, especialment a Guipúscoa, desconeguda fins aleshores – fou a Catalunya on el procés pel qual es volia executar a sis combatents d'ETA tingué més repercussió. Hi hagué manifestacions ciutadanes, accions d'estudiants i obrers, concentracions i desfilades de grups cristians, una àmplia sensibilització popular, i la constitució de l'Assemblea d'Intel·lectuals Catalans a Montserrat. La commutació de la pena de mort, finalment aconseguida, fou un estímul per a tots aquests moviments (...).

L'embranchida del moviment obrer donà lloc al desenvolupament d'un nou sindicalisme que, d'una banda, aconseguí comptar amb bases més sòlides d'organització i lluita a les empreses, i d'altra estengué totes les formes de coordinació, solidaritat i generalització de les lluites i de presència política de les organitzacions obreres.

Amb el precedent del trencament del bloqueig dels salaris de 1969, la lluita, doncs, fou constant, especialment després de la llei de convenis col·lectius de 1973 que volia imposar convenis per dos anys a tot arreu.

Si bé a les eleccions sindicals de 1971 hi hagué nivells d'abstenció superiors als d'anteriors ocasions, aviat es varen refer l'organització i la coordinació obreres. Cal recordar a més que, en aquests anys, es convertiren en quasi habituals les intervencions de la policia i la Guàrdia Civil contra les accions de masses amb utilització d'armes de foc i enfrontaments mortals en molts casos. A Catalunya dos fets d'aquestes característiques tingueren especial repercussió. El primer, a la SEAT, amb motiu de l'entrada a la fàbrica dels enllaços sindicals elegits i acomiadats pocs mesos abans, que provocà un violent enfrontament, a resultes del qual morí el treballador Antonio Ruiz Villalba. L'àmplia solidaritat i la protesta d'aquest cas es reproduí en un segon, el 1973, després de la mort de Manuel Fernández Márquez, en les vagues dels treballadors de la Tèrmica del Besòs.

Les Comissions Obreres continuaven essent el moviment promotor i canalitzador de totes aquestes accions, amb diferents tendències en el seu si: la vinculada a la Comissió Obrera Nacional de Catalunya (amb influència majoritària del PSUC, i presència

d'altres grups); l'organitzada per sectors geogràfics (inspirada per Bandera Roja); i la que creà plataformes (sota l'orientació de diversos grups, entre ells el que després seria OIC).

Les vagues generals del Baix Llobregat (en solidaritat amb Elsa i Solvay pel juliol de 1974, i pel desembre del mateix any) i de Seat (gener de 1975) plantejaren aviat obertament el problema de la llibertat sindical i els drets d'associació i representació obrera. En aquesta línia fou molt important la batalla de les eleccions sindicals de 1975, àmpliament victorioses per a les candidatures unitàries i democràtiques, que de fet obrien pas ja a una nova fase de conquesta pràctica i efectiva de la llibertat sindical.

Colomer, J.M. / Ainaud, J.M. / Riquer, B. de (1978)
Els anys del franquisme. Barcelona: Dopesa. Pàgs. 56-57.

Activitats

- 1.- Amb ajuda del professor o professora, tracteu de reflexionar sobre per què el Procés de Burgos va provocar una gran mobilització contra les penes de mort, a diferència del procés contra Puig Antich.
- 2.- Quina importància té, en la lluita contra una dictadura, la mobilització dels treballadors de grans empreses?
- 3.- Què significa la llibertat sindical? Quin model de sindicalisme havia imposat el franquisme, després de la guerra civil?
- 4.- A més del moviment obrer, quins altres sectors socials van lluitar contra la dictadura, d'una manera significativa?
- 5.- Cerqueu informació sobre la fundació i dimensions de la Seat, en aquells anys, i la seva utilització per part del règim franquista . Per què era tan important el que passava a la Seat?

